

1919 **KÖZLEMÉNYEK** 1919

KIADJA AZ IPARTESTÜLET, BUDAPEST, VIII., NÉMET-UTCA 22. SZ.
□□□□□□□□□□□□ XV. ÉVFOLYAM. □□□□□□□□□□□□

320-3.
SZÁM.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BLOCH LEÓ ÉPÍTŐMESTER, IPARTEST. AELNÖK

FEBR
15.

RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉSÜNK.

„A Budapesten és 20 km-ig terjedő környéken levő ipar-
testületi tagokból alakult kőmives, kőfaragó és ácsmesterek és ezen
szakmák, valamint betoniparosok szervezete“ 60 iparrestületi tag
aláírásával rendkívüli közgyűlés összehívását kérte a következő
napirenddel:

1. A vezetőség bizalmi kérdése.
2. Kollektív szerződés tárgyalása.
3. Az alapszabályok módosítása.

A január 26-ára az új városház közgyűlési termébe össze-
hívott közgyűlést *dr. Kálmán* László iparhatósági biztos vezette.
A napirend 1. pontjának tárgyalásánál *Rácz György*, *Markó Elek*,
Szeile János és *Németh Vilmos* kőmivesmestereknek az iparrestület
működését bíráló felszólalásai után *Csillag E. Béla* építőmester
indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy az elnökség és elől-
járóság lemondását tudomásul veszi és a zárszamadásoknak a ren-
des közgyűlésig való halasztása mellett, a bizalmi kérdést a napi-
rendről leveszi. Az iparhatósági biztos indítványára ezután az alap-
szabályok módosítását tárgyalta a közgyűlés és elhatározta, hogy a
elnök és az előljárósági tagok 1 évre választandók, az előljárósági
tagok számát pedig 44-re emeli fel; az előljáróság tagjai az egyes
szakmák mindenkori taglétszámának megfelelő számarányban választ-
andók. A közgyűlés az iparhatósági biztos indítványára a folyó
évre a számarányt a következőképen állapította meg: 18 építő-
mester, 10 kőmivesmester, 3 kőfaragómester, 5 ácsmester, 2 betonos
és a négy szakmából összesen 6 kisiparos és pedig 3 kőmives-
iparos, 1 ács-, 1 kőfaragó- és 1 betoniparos. Elnökké egyhangú
lelkesedéssel *Pucher István* építőmestert kiáltották ki. Az előljáró-
sági tagok megválasztására elrendelt szavazásnál a közgyűlés össze-
hívását indítványozó szabadszervezet és a hadviselt építőmesterek

szövetségének együttes listája győzött 197 szavazattal 80 ellenében. A közgyűlés a következőket választotta meg.

Rendes tagoknak: Bloch Leó, Biró Gyula, Berkes Jenő, Csillag E. Béla, Fazekas László, Fejér Lajos, Hoffmann Dezső, Jäger Tamás, Katona Fülöp dr., Kaiser Hugó, Lázár Géza, Lukoviczky Emil, Molnár Gyula, Pásztor Béla, Rothauser József, Sorg Antal, Sturm Károly és Wagner Marcel építőmesterek; Markó Elek, Piedl Rezső, Rácz György, Németh Vilmos, Stulcz Ferenc, Szeile János, Tóth István, Vedres Károly, Havasi Sándor, Dancs László és Schaffer Ferenc kőműves mesterek; Osztovícs István, Facskó János, Szohn Ferenc, Reitenbach János és Palotay György kőműves iparosok; Andreetti Géza kőfaragó mester; Tertsch Antal és Balla Blum Lajos kőfaragó iparosok; Marton László, Balogh Miklós, Fritz Ede és Sramó Lajos ácsmesterek; Füttyü Péter és Csepregi János ácsiparosok; Schillinger Vilmos beton-cement iparos.

Póttagoknak: Goldmann Izsó, Vágó Ármin, Wirth F. Nándor, Vogel Jenő és Kerzinger József építőmesterek; Novák István és Szöllösi György kőműves mesterek; Wieszt Lőrinc kőműves iparos; Pál Mátyás kőfaragó mester; Bori András ácsmester és Csatlós András ácsiparos.

Az újonnan megválasztott elnök az iránta tanúsított bizalmat megköszönve, átvette az elnökséget és a kollektív szerződésre vonatkozólag benyújtott határozati javaslat előadására az indítványozó Vedres Károly kőművesmestert szólította föl. Markó Elek felszólalása után a közgyűlés elfogadta a benyújtott határozati javaslatot, melynek értelmében az előljárást bizza meg, hogy a kollektív szerződés tárgyában a Magyarországi Építőmunkások Orsz. Szövetségével érintkezésbe lépjen.

Ezzel a közgyűlés 4 órai tárgyalás után befejeződött.

□ □

□ □

Az előljárásság megalakulása. A rendkívüli közgyűlésen megválasztott előljárásság február 4-én tartotta alakuló ülését Pucher István elnöklete alatt.

Az ülés az elnök előterjesztésére titkos szavazás útján 4 alelnököt választott, az építőmesterek közül Bloch Leót, a kőműves mesterek közül Németh Vilmost, az ácsmesterek közül Sramó Lajost, a kőfaragó mesterek közül Andreetti Gézát.

Palotay György kőműves iparos, Tertsch Antal és Balla Blum Lajos kőfaragó iparosok megválasztását az előljárásság szabályta-

80 ellenében.

Jenő, *Csillag*
Jäger Tamás,
oviczky Emil,
 Antal, *Sturm*
Piedl Rezső,
 János, *Tóth*
 és *Schaffer*
 János, *Szohn*
 iparosok;
Balla Blum
 ós, *Fritz* Ede
 János ács-

th F. Nándor,
 ák István és
 mives iparos;
 r és *Csatlós*

ított bizalmat
 szerződésre
 a az indítvá-
Markó Elek
 tt határozati
 meg, hogy a
 nkások Orsz.

dött.

□ □

közgyűlésen
 ilését *Pucher*

útján 4 alel-
 , a kőmives
Sramó Lajost,

Balla Blum
 g szabályta-

lannak nyilvánította és őket előljárósági tagságuktól fölfüggesztette. A pénztáros és számvevők a rendes évi közgyűlés megtartásáig tisztjükből megmaradnak.

A „Közlemények“ felelős szerkesztésével *Bloch* Leó alelnököt bízták meg. *Biró* Gyula építőmesternek az előljárósági tagságról való lemondását az előljáróság nem fogadta el, hanem elhatározta, hogy lemondásának visszavonására kéri föl.

Pucher István elnök a hadból visszatért iparosok kölcsönkéréseinek elbírálására bizottság kiküldését és a városházán alakított helyi bíráló bizottságba *Németh* Vilmos alelnök megbízását javasolta. Az ipartestület kölcsön-bíráló bizottságába *Németh* Vilmos, *Vedres* Károly, *Pál* Mátyás és *Marton* László tagokat küldték ki.

Pucher István elnök előterjesztést tett a hadból visszatért tagok munkával való ellátása ügyében. Javasolta, hogy az akció megszervezésére bizottság alakíttassék, mely a hadviselt tagok kataszterét összegyűjtse és megvizsgálja. Dr. *Katona* Fülöp, *Markó* Elek, *Pásztor* Béla, *Rácz* György és *Balogh* Miklós főszólamásai alapján *Pucher* István elnök határozatkép kimondotta, hogy a hadviselt tagok munkaügyi bizottságába az előljáróság *Bloch* Leó, *Andreetti* Géza alelnököket, *Csillag* E. Béla, *Markó* Elek, *Szeile* János és *Balogh* Miklós előljárósági tagokat küldi ki.

A kollektív szerződés ügyében *Pucher* István elnök javaslatára az előljáróság elhatározta, hogy a kérdés alapos megtárgyalására az előljáróság kőmives szakmabeli tagjait szakosztályi gyűlésre hívja össze.

Az ipartestület megformálása szükségessé teszi, hogy az ipartestület pénzügyi és személyzeti viszonyai rendeztessenek. Elnök előadja, hogy ezért már a lemondott vezetőség javaslatot tett a tagsági díjak olyan fölemelésére, hogy a minimális évi tagdíj 60 korona legyen, mely az alkalmazott segédek létszáma szerint 600 koronáig emelkedjék. Elnök javaslatára ezen ügy, valamint az alapszabályok egyéb módosításainak tárgyalására bizottság küldetett, melybe *Bloch* Leó, *Andreetti* Géza, *Német* Vilmos és *Sramó* Lajos alelnököket választották meg.

Ezzel kapcsolatban bejelenti elnök, hogy *Gunszt* József főjegyző és özv. *Edvi* Illés Sándorné irodakezelő beadták lemondásukat. Az előljáróság a lemondásokat tudomásul vette, *Gunszt* József főjegyzőnek 32 évet meghaladó szolgálata fölött elismerését fejezte ki és megbizta az elnökséget, hogy az ipartestület anyagi

helyzetéhez mért méltányos végkielégítés megállapítása iránt *Gunszt Józseffel* érintkezésbe lépjen. A személyzeti ügyek elintézésével az elnökséget hatalmazta fel, addig is a jegyzői teendőket ellátását *Fridrich F. Gézára* bízta.

A *tanoncdíjak felemelése* ügyében elnök javaslatára az előjáróság a szerződötési és szabadítási díjakat 10—10 koronában állapította meg.

A *kátrányozó és aszfaltozó iparosok* az ipartestületbe való fölvetelüket kérték. Erre vonatkozólag *Markó Elek* hozzászólása és dr. *Kálmán László* iparhatósági biztos indítványára elhatározták, hogy az ipartestület a fölöttes hatóságához a fölvetel ügyében kérdést intéz.

Indítványok. *Vedres Károly* indítványt tett, hogy a hadból visszatért iparosok munkamegbizás esetén a 100 ezer koronán aluli munkáknál a biztosíték letétele alul mentesítsenek, illetve a biztosíték a kereseti összegből tartassék vissza. *Markó Elek* az iránt tett javaslatot, hogy az elnökség az ipartestület meghívását vigye keresztül mindazon hatósági intézményeknél, miniszteri bizottságoknál, ahol az építőiparosok ügyeiben döntenek. A kiküldetés választás útján történjék. *Vedres Károly* fölveti az eszmét, hogy az ipartestületi tagok társas érintkezésének létrehozatala megfontolás tárgyává tétessék.

Hoffmann Dezső a piaci árak megállapítását reálisabb alapokra kívánja fektetni, s e végből az árkutató bizottság újabb összeállítása iránt tesz indítványt. Az előjáróság az árkutató bizottságba *Sorg Antal*, *Hoffmann Dezső*, *Wagner Marcel* építőmestereket, *Német Vilmos*, *Stulcz Ferenc*, *Tóth István* kőműves mestereket, *Sramó Lajos*, *Marton László* ácsmestereket és *Andreotti Géza*, *Pál Mátyás* kőfaragó mestereket küldte ki. A bizottság szükség szerint kiegészítheti magát.

Az előjáróság egyúttal felhatalmazta az elnökséget, hogy hadviselt tagoknak tagdíjhátralékaik méltányos törlesztésére esetről-esetre tegyen engedményeket.

□ □

□ □

Az új téglaméreték ügyében a kereskedelmi miniszter 110,322/918. szám alatt a következő rendeletet bocsájította ki:

Az építkezések gazdaságosabbá tétele, fuvar- és anyagmegtakarítások, az építkezések területének jobb kihasználása és a téglaféltetésnél elérhető szénmegtakarítás érdekében a minisztertanács

hozzájárulásával elrendelem, hogy a Magyarországon ma szokásos falitégla-méreték helyett az összes téglagyártó telepek a 250 mm. hosszú, 120 mm. széles és 65 mm. vastag méretű falitégla készítésére térjenek át.

Ezzel kapcsolatban elrendelem, hogy az összes megyei és városi, valamint községi építési szabályrendeletekben esetleg szabályozott falméreték akként változtassanak meg, hogy az azokban előirt $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2 stb. téglavastagságok megtartása mellett méreteik vakolatlanul 12, 25, 38, 51 stb. centiméterben állapíttassanak meg.

Az új méretű téglák gyártása 1919 március 1-től fogva falitégla készítésénél minden más mérték kizárásával kötelező az összes — kézi, vagy motórikus erővel dolgozó — téglavetőkre és téglagyárakra. Az 1919 évi március hó 1-én nyers, vagy kiégetett állapotban készletben levő téglák akadálytalanul felhasználhatók.

□ □

□ □

A munkanélküli segélyek ügyében a magyar hadügyminiszter a következő körrendeletet bocsájtotta ki.

Több ízben tudomásomra jutott, hogy az olyan munkanélküliek, kik a 29798 eln. 4. c. 1918. és az ezt kiegészítő rendeleteim értelmében a rendkívüli (szén) segélyben, valamint az 5442/M. E. 1918. sz. min. elnöki rendelet értelmében állami munkanélküli segélyben részesülnek, munkakönyv nélkül egyes mestereknél munkát vállalnak, illetve utóbbiak által munkába vétetnek.

Ezen eljárás az államnak a munkanélküliség enyhítésére irányuló óriási áldozatokkal járó szociális gondoskodásnak nemcsak eléggé el nem ítélhető kijátszása és anyagi megkárosítása, hanem a család minden kriteriumát is magában foglalja, mely a megfelelő büntetőjogi következményeket vonhatja maga után.

Felkérem ennél fogva a címet, hogy tagjait a fentvázolt visszaélések büntetőjogi következményeire a legnyomatékosabban figyelmeztesse azzal, hogy adott esetben az így jogtalanul kiutalt összegek erejéig vagyoniilag is felelősségre fognak vonatni.

□ □

□ □

A munkaügyi biráskodásról szóló 1918. évi IX. néptörvény megszünteti a békéltető bizottságok működését s a munkaügyi bíróság hatáskörébe utalja mindazon pereket, amelyek magán-

jogi szolgálati szerződés alapján szolgálati viszonyban álló munkaadó és munkavállaló (munkás, kereskedősegéd, magántisztviselő, gazdasági cseléd, házi cseléd stb.) közt, ugyanzintén ugyanegy üzemben szolgálati jogviszonyban álló munkavállalók közt a szolgálati szerződésből fölmerülhetnek. (1. §.)

Ezen törvény rendelkezései alá tartoznak a tanoncok és gyakornokok is (2. §.); nem tartoznak ellenben ide azok a munkavállalók, akik a fizetésüket havonként vagy ennél is hosszabb időszakonként kapják, ha az évi összes javadalmazásuk a 24,000 koronát meghaladja. (3. §.)

Munkaügyi bíróság a járásbíróság, mely ott, ahol munkásbiztosítási bíróság van, a munkaadók és munkavállalatokból alakított egy-egy ülnök közreműködésével jár el. Egyéb helyen a járásbíróság egyes bíróságként jár el. (4. §.)

A per elbírálására az a munkaügyi bíróság illetékes, amelynek területén a szolgálati szerződés létrejött, vagy amelynek területén van az üzemi telep (üzlet, iroda stb.). Az illetékességet a munka teljesítésének vagy a bér fizetésének helye, továbbá az alperes lakóhelye is megállapítja. (6. §.)

Az ülnököket a munkaadóknak és a munkavállalóknak azok a szakegyesületei (testületei) jelölik ki, amelyek a munkaügyi és népjóléti miniszterium által összeállított jegyzékben felvételt nyernek (9. §.). A szakegyesületek ülnökké csak oly egyént jelenthetnek be, aki magyar honos, 21-ik életévét betöltötte, nem áll atyai hatalom, gyámság, csőd hatálya alatt s büntetlen előéletű (11. §.). Az ülnökök ezen minőségükben közhivatalnokok és a per bírósága előtt fogadalmat tesznek. (12. §.)

Az ülnöki minőségben megidézett alkalmazottat a munkaadó ezen tisztségének teljesítésében nem akadályozhatja meg, mert ellenkező esetben kihágást követ el és 100 K-ig, ismétlés esetében 200 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő (13. §.).

Az ülnöki tisztség megszűnik, ha az ülnök a megbízás el nem fogadását vagy arról való lemondását bejelenti. Az ülnöki kötelezettség a bejelentés után 30 nap múlva szűnik meg. A bíróság igazolt nyomatékos okból ezt a határidőt megrövidítheti (15. §.). Az ülnökök állása tiszteletbeli, de idővesztésük címén átalányban részesülnek, amely vissza nem utasítható. (17. §.)

A munkaügyi bíróságnak ülnökök közreműködésével hozott határozata ellen *föllebezésnek nincs helye*, ha a per tárgyának értéke 1000 K-át meg nem halad és az ítélet a felebbezésre való tekintet

nélkül *végrehajtandónak nyilvánítandó*, ha a megítélt összeg a járulékok nélkül a 3000 K-át nem haladja meg. (19. §.)

Fellebezés esetén a törvényszék szintén ülnökök közreműködésével tárgyal, de nem vehet részt azon ülnök, aki a perben a munkaügyi bíróságnál közreműködött. (20. §.)

A munkaügyi bíróság előtt a per folyamán kötött egyezségek bélyeg- és illetékmentesek. Ha a kereset az 1000 koronát nem haladja meg, a munkavállaló a perben bélyeg- és illetékmentességben részesül. (22. §.)

A munkaügyi bíróság hatáskörébe utalt perekben a bíraskodást a kibocsájtandó jegyzékbe fölvelt szakegyesületek között létrejött kollektív szerződéssel létesített *választott bíróság is gyakorolhatja*. A választott bíróság ítéletének érvénytelenítésére a polgári perrendtartás 784. §-a megfelelő alkalmazást nyer, azonban a rendes bíróság helyett a munkaügyi bíróság jár el (28. §.).

□ □

□ □

Kérdőív a háborútól sújtott iparosok munkával ellátása ügyében. A főváros tanácsa elhatározta, hogy az egyes munkákat legelsősorban a háborútól legjobban sújtott és a jelenlegi viszonyok között legsúlyosabb helyzetben lévő iparosoknak fogja kiadni. Ezért a tanács fölkhívta az összes ügyosztályokat és a kerületi előljáráóságokat, hogy a munkák szabad kézből, valamint szűkebbkörű versenytárgyalás útján való kiadásánál ezentúl az illetékes ipartestületek közbenjöttével járjanak el.

Előljáráóságunk különben is legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a hadviselt, valamint a háborútól sújtott tagok munkával ellátása iránt a közhatóságoknál közbenjár. A közmunkák kiadása csakis a tagok személyi viszonyainak figyelembevétele mellett lehetséges, miért is lapunkhoz mellékelve minden tagunknak kérdőívet küldünk. Nyomatékosan fölhevjuk a tagok figyelmét arra, hogy a kérdőívet *saját érdekükben* pontosan, az igazságnak megfelelően töltsék ki és *minél előbb*, de legkésőbb február 28-ig ipartestületünkhöz küldjék vissza, minthogy azokból kell az ipartestület tagjainak kataszterét összeállítani, melyre a hatóságok megkeresése folytán állandóan szükségünk lesz. Ezen határidőn túl beérkező kérdőívek nem fognak figyelembe vétetni. A beérkezett kérdőívekbe foglalt adatok hitelességét benyújtott javaslat értelmében a tagok összessége felülvizsgálni fogja.

□ □

□ □

Németh Vilmos kőmíves mester nyilatkozata. A január 26-án tartott ipartestületi rendkívüli közgyűlésen beszédem hevében oly kifejezésekre ragadtattam el magamat, melyek *Kauser Gyula* építőmester úrra sértőek voltak. Szabadjon ez uton is ezen tagadhatatlan tény felett igaz sajnálkozásomnak kifejezést adni. Németh Vilmos, kőmíves mester.

□ □

□ □

Új tagok.

Évkönyvünk megjelenése óta iparendélyt váltottak:

Építőmesterek:

Blaha Arnold, X., Belső Jászberényi-út 36.
Jakobovits Gyula, VI., István-út 44.
Ipolyi Arthur, VI., Podmaniczky-utca 39.
Kübl Emil, VII., István-út 24.
Pruscha József, X., Maglódi-út 53.
Repold Károly, V., Csáky-utca 19.
Somogyi László, VIII., Szigetvári-utca 18.
Székely Béla, VIII., Bezerédj-utca 4.
Tamás Vilmos, VII., Thököly-út 44.
Wax Ábrahám, VII., Ilka-utca 32.

Kőmíves mesterek:

Auguszt József, VII., Wesselényi-utca 21.
Belinck János, VII., Thököly-út 106.
Frey Péter, IX., Ferenc-körút 5.
Gyenes István, VII., Elemér-utca 36.
Kiss Lajos, VIII., Tisza Kálmán-tér 17.
Laun János, VII., Erzsébet-körút 15.
Mödlagl Ferenc (az Eggenberger Sz. gyárkéményépítő cég tulajdonosa), VII., Garay-tér 8.
Tóth István, VII., Nefelejts-utca 21.

*

Kozma Pál ácsmester, VII., Öv-utca 183.

Kőmíves iparosok:

Feili László, VI., Vilmos császár-út 39.
ifj. Kiss József, VIII., Teleky-tér 3.
Klamár András, VII., Wesselényi-utca 10.
Mátyás József, VIII., Teleky-tér 20.
Sztruhár Sztruhala József, IV., Molnár-utca 14.
Trimmel József, II., Batthyány-utca 44.
Varga István, IX., Drégely-utca 18.